

SLOVENSKÁ REPUBLIKA

NÁLEZ

Ústavného súdu Slovenskej republiky

V mene Slovenskej republiky

I. ÚS 133/2018-45

Ústavný súd Slovenskej republiky na neverejnom zasadnutí 28. novembra 2018 v senáte zloženom z predsedníčky senátu Marianny Mochnáčovej a sudcov Petra Brňáka a Milana Ľalíka (sudca spravodajca) prerokoval prijatú sťažnosť [REDAKOVANÉ], [REDAKOVANÉ], zastúpeného advokátkou Mgr. Jaroslavou Krajčovičovou Šokovou, SNP 10, Hlohovec, vo veci namietaného porušenia jeho základného práva na prerokovanie veci bez zbytočných prieťahov podľa čl. 48 ods. 2 Ústavy Slovenskej republiky a práva na prejednanie záležitosti v primeranej lehote podľa čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd postupom Okresného súdu Topoľčany v konaní vedenom pod sp. zn. 3 T 189/2005 a takto

r o z h o d o l :

1. Základné právo [REDAKOVANÉ] na prerokovanie veci bez zbytočných prieťahov podľa čl. 48 ods. 2 Ústavy Slovenskej republiky a právo na prejednanie záležitosti v primeranej lehote podľa čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd postupom Okresného súdu Topoľčany v konaní vedenom pod sp. zn. 3 T 189/2005 porušené boli.

2. [REDACTED] priznáva finančné zadostúčinenie v sume 2 500 € (slovom dvetisíc päťsto eur), ktoré je Okresný súd Topoľčany povinný vyplatiť do dvoch mesiacov od právoplatnosti tohto nálezu.

3. [REDACTED] priznáva náhradu trov právneho zastúpenia v sume 325,42 € (slovom tristodvadsaťpäť eur a štyridsaťdva centov), ktoré je Okresný súd Topoľčany povinný vyplatiť na účet advokátky Mgr. Jaroslavy Krajčovičovej Šokovej, SNP 10, Hlohovec, do dvoch mesiacov od právoplatnosti tohto nálezu.

O d ô v o d n e n i e :

I.

1. Ústavný súd Slovenskej republiky (ďalej len „ústavný súd“) uznesením č. k. I. ÚS 133/2018-13 z 18. apríla 2018 podľa § 25 ods. 3 zákona Národnej rady Slovenskej republiky č. 38/1993 Z. z. o organizácii Ústavného súdu Slovenskej republiky, o konaní pred ním a o postavení jeho sudcov v znení neskorších predpisov (ďalej len „zákon o ústavnom súde“) prijal na ďalšie konanie sťažnosť [REDACTED], [REDACTED] [REDACTED] (ďalej len „sťažovateľ“), vo veci namietaného porušenia jeho základného práva na prerokovanie veci bez zbytočných prietáhov podľa čl. 48 ods. 2 Ústavy Slovenskej republiky (ďalej len „ústava“) a práva na prejednanie záležitosti v primeranej lehote podľa čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd (ďalej len „dohovor“) postupom Okresného súdu Topoľčany (ďalej len „okresný súd“) v konaní vedenom pod sp. zn. 3 T 189/2005 (ďalej aj „napadnuté konanie“).

2. Z obsahu sťažnosti a jej príloh vyplynulo, že sťažovateľ je stranou napadnutého trestného konania v procesnom postavení obžalovaného. Obžaloba na sťažovateľa a ďalších štyroch spoluobvinených bola podaná na okresnom súde 6. decembra 2005 pre trestný čin lúpeže podľa § 9 ods. 2 k § 234 ods. 1 Trestného zákona, trestný čin výtržníctva podľa § 9 ods. 2 k § 202 Trestného zákona a trestný čin ublíženia na zdraví podľa § 9 ods. 2 k § 221 ods. 1 Trestného zákona. Podľa sťažovateľa v napadnutom konaní, ktoré do podania

sťažnosti nebolo právoplatne skončené, dochádza k priet'ahom v dôsledku nečinnosti a neefektívneho postupu okresného súdu.

3. Sťažovateľ v odôvodnení sťažnosti bližšie uviedol:

„... Pokiaľ ide o prvé kritérium, ktoré Ústavný súd SR zohľadňuje pri rozhodovaní o sťažnostiach namietajúcich porušenie základného práva podľa čl. 48 ods. 2 Ústavy SR a práva podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru, konštatujeme, že konanie predstavuje z právneho hľadiska trestnú vec tvoriacu štandardnú a stabilnú súčasť rozhodovacej činnosti prvostupňových súdov, preto ju nemožno považovať za právne zložitú.

... Pokiaľ ide o správanie sťažovateľa ako účastníka konania, konštatujeme, že sťažovateľ v doterajšom priebehu konania poskytoval okresnému súdu potrebnú súčinnosť, a preto mu nemožno pripísať na ťarchu negatívny podiel na tom, že namietané konanie nebolo dosiaľ právoplatne skončené. I napriek odročeniu 3 x z dôvodov na strane sťažovateľa, 26 x sa HP zúčastnil, máme za to, že to neospravedlňuje súd, že koná už viac ako 12 rokov, pričom poukazujem na skutočnosť, že v čase podania obžaloby bol sťažovateľ mladistvý, mal 15 rokov, dnes má takmer 29 rokov a vec ešte nie je právoplatne skončená. S ohľadom na doterajšiu dĺžku konania však toto správanie sťažovateľa nie je možné vyhodnotiť ako relevantnú príčinu vzniku priet'ahov v konaní.

... Napokon Ústavný súd SR posudzuje i postup okresného súdu. V doterajšom priebehu konania bolo nariadených až 29 hlavných pojednávaní, porušovateľ v podstate 2 x rozhodol rozsudkom, vždy uložil rovnaký trest. Obidva rozsudky boli zrušené Krajským súdom v Nitre po procesných pochybeniach. Z toho vyplýva neefektívna činnosť a nesústredená činnosť porušovateľa.

... s ohľadom na uvádzané okolnosti prípadu je neakceptovateľné a ničím neospravedlniteľné, aby konanie v trestnej veci nebolo ani po viac ako 12 rokoch trvania právoplatne skončené.

Je tak potrebné dospieť k záveru, že nečinnosťou okresného súdu, resp. neefektívnou činnosťou ako i nesústredenou činnosťou v namietanom konaní došlo k porušeniu základného práva sťažovateľa podľa čl. 48 ods. 2 Ústavy SR, ako aj jeho práva podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru.

Sťažovateľ žiada, aby mu bolo priznané finančné zadosťučinenie v sume 13.000 € s poukazom na... dlhotrvajúce porušovanie základných práv a to jednak z hľadiska trvania samotného poruchového stavu, ako aj z hľadiska rozhodovacej praxe Ústavného súdu SR pri rozhodovaní o odškodnení za prietahy a rovnako aj praxe Európskeho súdu pre ľudské práva pri priznaní primeraného zadosťučinenia. V neposlednom rade bol sťažovateľ zbytočne vzatý do väzby, ako mladistvý, pričom toto veľmi zasiahlo do jeho ďalšieho života.

Nečinnosť súdu a najmä jeho neefektívna činnosť (doteraz 29 hlavných pojednávaní) má vplyv i na jeho zdravotný stav ako i psychický stav. Povaha veci, konanie a prístup súdu (trestná vec) si od začiatku vyžadoval a vyžaduje mimoriadnu starostlivosť a pozornosť všeobecného súdu venovanú efektívnemu a rýchlemu postupu, tak aby bol naplnený účel konania a odstránený stav právnej neistoty, a to už len s prihliadnutím na to čo je v stávke (obmedzenie osobnej slobody).“

4. Na základe uvedených skutočností sťažovateľ navrhol, aby ústavný súd nálezom rozhodol o porušení jeho v záhlaví označených práv postupom okresného súdu v napadnutom konaní, aby prikázal okresnému súdu v napadnutom konaní konať bez zbytočných prietahov a sťažovateľovi priznal finančné zadosťučinenie v sume 13 000 € a náhradu trov konania v sume 325,42 €.

5. Na základe žiadosti ústavného súdu sa k veci písomne vyjadrili obaja účastníci konania: okresný súd, zastúpený jeho predsedníčkou listom sp. zn. Spr 450/18 z 31. mája 2018, a právna zástupkyňa sťažovateľa k vhodnosti ústneho pojednávania listom z 21. mája 2018.

5.1 Predsedníčka okresného súdu vo svojom stanovisku k sťažnosti, ktorého súčasťou boli aj vyjadrenia zákonných sudcov, ktorí konali a konajú vo veci, ako aj chronológia procesných úkonov vykonaných okresným súdom v napadnutom konaní, k veci najmä uviedla:

«Aj keď Ústavný súd SR prijal sťažnosť na ďalšie konanie..., navrhujeme danej sťažnosti nevyhovieť.»

Obžaloba v trestnej veci sťažovateľa bola podaná na okresný súd dňa 06.12.2005 a pridelená na prejednanie a rozhodnutie senátu [REDACTED]. Vec bola riešená väzobne vo vzťahu k obžalovaným [REDACTED], ml. [REDACTED] (sťažovateľovi), [REDACTED] aj [REDACTED]. Od podania obžaloby súd rozhodoval o väzbe dňa 13.01.2006, dňa 06.02.2006, dňa 29.03.2006, 28.04.2006, 02.05.2006, 06.06.2006, 07.07.2006, 23.08.2006, 25.10.2006, 17.01.2007.

Vzhľadom na zmenu zákonného sudcu z dôvodu pozastavenia výkonu funkcie zákonnému sudcovi [REDACTED], bola vec pridelená dňa 29.06.2006 zákonnej sudkyňi [REDACTED] a po jej preložení na súd vyššieho stupňa bola vec pridelená dňa 09.07.2008 zákonnej sudkyňi [REDACTED].

Z dôvodu dlhodobej práceneschopnosti zákonnej sudkyne [REDACTED] bola dňa 13.01.2009 predmetná trestná vec pridelená zákonnej sudkyňi [REDACTED].

Z dôvodu dlhodobej práceneschopnosti zákonnej sudkyne [REDACTED] bola predmetná trestná vec dňa 15.02.2016 pridelená zákonnej sudkyňi [REDACTED].

Poukazujem na to, že poškodený [REDACTED] je bezdomovcom. Okresnému súdu sa opakovane nepodarilo zabezpečiť jeho prítomnosť na hlavnom pojednávaní ani jeho predvedením, pretože podľa šetrení polície sa zdržiava aj prespáva na rôznych miestach, v čase konania pojednávaní nebol zistený jeho aktuálny pobyt alebo miesto, kde sa pohybuje. Z týchto dôvodov boli odročené hlavné pojednávania v dňoch 22.02.2006, 10.05.2006, 23.08.2006, 25.10.2006, 06.12.2006, 08.11.2010, 11.04.2011, 30.05.2011, 12.09.2011, 27.04.2016, 30.11.2016, 22.02.2017. Svedkyňa [REDACTED], ktorá je dôležitou svedkyňou práve vo vzťahu k poškodenému [REDACTED], sa zdržiavala na neznámom mieste v zahraničí, bolo potrebné zisťovať jej pobyt, aby bola zabezpečená jej prítomnosť na hlavnom pojednávaní.

Dôvodom neskončenia veci bol tiež fakt, že obžalovaný [REDACTED] mal vedené na okresnom súde ďalšie trestné konanie (sp. zn. 2T/92/2008), vyhýbal sa trestnému stíhaniu a bol na neho vydaný príkaz na zatknutie, ktorý bol realizovaný dňa 15.10.2008 a bol dodaný do výkonu trestu odňatia slobody v inej veci.

Obžalovaný [REDACTED] sa nedostavil na hlavné pojednávanie dňa 11.04.2011, nemal doručenie predvolania vykázané, čo bolo tiež dôvodom pre odročenie hlavného pojednávania.

Dňa 30.05.2011 sa opätovne nedostavili na pojednávanie obžalovaní [REDACTED], [REDACTED] ani poškodení, bolo potrebné zisťovať pobyt obžalovaného [REDACTED].

Aj hlavné pojednávanie konané dňa 12.09.2011 bolo odročené z dôvodu neprítomnosti obžalovaných [REDACTED], [REDACTED], [REDACTED] a poškodených. Termín hlavného pojednávania dňa 11.04.2012 bol zrušený z dôvodu nedoručenia predvolania obžalovanému [REDACTED], hlavné pojednávanie určené na 15.11.2012 bolo zrušené, pretože obhajca [REDACTED] nezabezpečil vyjadrenie obžalovaného s obhajobou substituentom a obžalovaný [REDACTED] nebol na pojednávaní prítomný.

Hlavné pojednávanie konané dňa 21.03.2013 bolo odročené pre neprítomnosť obhajcu sťažovateľa [REDACTED], ktorý termín vzal na vedomie a nedostavil sa, ani sa neospravedlnil. Hlavné pojednávanie konané dňa 29.05.2018 bolo odročené z dôvodu, že obžalovaný [REDACTED] nemal zachovanú lehotu na prípravu pojednávania a nesúhlasil s jej skrátením.

Hlavné pojednávanie konané dňa 24.03.2015 bolo odročené pre neprítomnosť sťažovateľa a obžalovaného [REDACTED], opakovane sa na hlavné pojednávania nedostavovali predvolaní svedkovia -poškodení, svedkovia.

Dňa 17.10.2011 bol zrušený termín hlavného pojednávania určený na 18.10.2011 z vážnych zdravotných dôvodov na strane prísediaceho člena senátu, dňa 14.09.2016 sa telefonicky ospravedlnila prísediaca členka senátu [REDACTED], čo odôvodnila vážnymi rodinnými dôvodmi.

Ďalším dôvodom na odročenie hlavných pojednávanií bol nesúhlas obžalovaného [REDACTED] s jeho vykonaním pri nezachovanej lehote na prípravu hlavného pojednávania dňa 17.06.2009, 29.05.2018, žiadosti obhajcov na zmenu termínu pojednávania určeného na deň 24.02.2010, žiadosti obhajcu [REDACTED] určeného na deň 14.04.2010 z vážnych rodinných dôvodov, neprítomnosť obhajcu [REDACTED] na hlavnom pojednávaní dňa 14.06.2010, ktorý poveril substitučne obhajobou [REDACTED], avšak pre kolíziu záujmov medzi obžalovanými, ktorých mal [REDACTED] obhajovať,

nebolo možné hlavné pojednávanie vykonať. Obhajca [REDACTED] žiadal o zmenu termínu pojednávania dňa 07.03.2012, obhajcovia [REDACTED] a [REDACTED] o zmenu termínu hlavného pojednávania určeného na deň 25.09.2012 z dôvodu kolízie termínu, obhajca [REDACTED] žiadal tiež o zmenu termínu pojednávania konaného dňa 21.11.2014.

Sťažovateľ zmaril vykonanie hlavného pojednávania dňa 06.12.2006, pretože sa na toto riadne a včas nedostavil. Na okresný súd sa sťažovateľ dostavil až po jeho odročení, pričom bez jeho prítomnosti ako mladistvého nebolo možné hlavné pojednávanie vykonať. Rovnako tak sťažovateľ zmaril vykonanie hlavného pojednávania dňa 24.03.2015, kedy sa nedostavil a v jeho neprítomnosti ako mladistvého nebolo možné konať. Následne sťažovateľ zmaril aj vykonanie hlavného pojednávania dňa 07.05.2015, kedy sa nedostavil ani nebol predvedený.

Prekážkou vydania rozhodnutia v merite veci bolo zistenie, že vo veci vedenej pod sp. zn. 2T/88/2012 obžalovaného [REDACTED] nebolo rozhodnuté a bolo potrebné vyčkať na právoplatné rozhodnutie. Až po pripojení tohto spisu mohol byť vyhlásený dňa 03.12.2013 rozsudok.

Ďalšou procesnou prekážkou vydania rozhodnutia v merite veci bolo zistenie, že sťažovateľ bol odsúdený vo veci vedenej na okresnom súde pod sp. zn. 1T/16/2015, bolo potrebné z dôvodu odvolania podaného sťažovateľom vyčkať na právoplatné rozhodnutie v uvedenej súvisiacej veci, s ohľadom na rozhodovanie o treste.

Termín hlavného pojednávania určený na deň 21.03.2018 bol zrušený z dôvodu operácie zákonnej sudkyne a bol súčasne určený nový termín na 29.05.2018. Vykonanie tohto termínu však zmaril obžalovaný [REDACTED], keď si zásielku s predvolaním neprevzal riadne a načas a následne nesúhlasil so skrátením lehoty na prípravu pojednávania.

Aktuálne je určený termín hlavného pojednávania na 28.06.2018, kedy je predpoklad vyhlásenia rozsudku.

Dovolím si poukázať na to, že sťažovateľ doposiaľ, pred podaním ústavnej sťažnosti, nevyčerpal prostriedok nápravy v podobe sťažnosti na prietáhy v konaní predsedovi dotknutého súdu, ktorý tým nemal možnosť reálne uskutočniť nápravu. I keď je zrejmé, že dané konanie voči sťažovateľovi na okresnom súde prebieha od roku 2005, je potrebné

pripomenúť, že sa jedná o skupinovú vec t.č. štyroch obžalovaných, z toho dvoch mladistvých, vrátane sťažovateľa, kedy nie je možné vykonať hlavné pojednávanie v jeho neprítomnosti. V danej veci z objektívnych dôvodov došlo opakovane k zmene zákonného sudcu.

Podľa § 219 odsek 2 zákona číslo 141/1961 Zb. (Trestný poriadok), pri pokračovaní v odročenom hlavnom pojednávaní oznámi predseda senátu podstatný obsah doterajšieho pojednávania. Ak sa však zmenilo zostavenie senátu, alebo ak to treba z iného dôvodu, musí byť hlavné pojednávanie vykonané znovu; to neplatí, ak obžalovaný súhlasí so zmenou prísediaceho v zložení senátu.

Keďže v danom prípade išlo o zmenu predsedu senátu, z objektívnych dôvodov, bolo nutné vždy vykonať celé dokazovanie znova.

Dovolím si nesúhlasiť s názorom sťažovateľa, že okresný súd konal neefektívne a nesústredene, pretože na každé pojednávanie boli riadne predvolaní obžalovaní, svedkovia, svedkovia - poškodení, upovedomení boli obhajcovia, avšak práve z dôvodov na ich strane, čo jednoznačne vyplýva z vyššie uvedeného prehľadu, boli súdu vytvorené procesné prekážky, pre ktoré bolo potrebné nariadené pojednávania odročiť.

Máme za to, že práve skutočnosť, že ide o senátnu vec, skupinovú vec, mladistvých obžalovaných, vec, v ktorej sú obžalovaní zastúpení viacerými obhajcami, vytváranie prekážok súdu v konaní neprítomnosťou obžalovaných, obhajcov, svedkov, svedkov-poškodených ako bezdomovcov, tak ako je vyššie rozpísané, pri dodržaní všetkých procesných práv jednotlivých strán v konaní, robí predmetnú vec zložitou. Predmetná vec bola pridelená sudcom, ktorí v tejto konali plynule, sústredene.

... Ústava SR v čl. 48 ods. 2 pracuje s termínom „bez zbytočných prietahov“, z čoho rezultuje záver, že nie všetky prietahy v súdnom konaní sú neprípustné, ale neželané sú len tie prietahy, ktoré vzniknú zbytočne (neodôvodnene), čo však v prejednávanej veci netýka. Vyslovujem názor, že ku skončeniu konania v predmetnej veci nedošlo iba z dôvodu nemožnosti zabezpečenia svedkov, svedkov - poškodených, kolízií obhajcov, správaniu sa obžalovaných, vrátane sťažovateľa, v skupinovej veci, čomu okresný súd nemal možnosť účinne zabrániť.

Vychádzajúc z uvedeného, ako i obsahu spisového materiálu máme za to, že v danom prípade nedošlo k zbytočným prietahom v konaní zavinených súdom.

Opierajúc sa o vyššie popísané dôvody podľa nášho názoru, konaním okresného súdu neboli porušené základné práva sťažovateľa v rozsahu ním označených článkov ústavy a dohovoru, ktorých ochrany sa svojou sťažnosťou domáha. Vzhľadom na to považujeme predmetnú sťažnosť za neopodstatnenú.»

Zároveň oznámila, že súhlasí s upustením od ústneho pojednávania pred ústavným súdom.

5.2 Právna zástupkyňa sťažovateľa vo svojom stanovisku doručenom ústavnému súdu 25. mája 2018 uviedla, že netrvá na ústnom pojednávaní pred ústavným súdom a súhlasí s jeho upustením.

6. Ústavný súd so súhlasom účastníkov konania podľa § 30 ods. 2 zákona o ústavnom súde upustil v danej veci od ústneho pojednávania, pretože po oboznámení sa s ich stanoviskami k opodstatnenosti sťažnosti dospel k názoru, že od tohto pojednávania nemožno očakávať ďalšie objasnenie veci namietaného porušenia základného práva na prerokovanie veci bez zbytočných prietahov podľa čl. 48 ods. 2 ústavy a práva na prejednanie záležitosti v primeranej lehote podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru.

II.

7. Podľa čl. 127 ods. 1 ústavy ústavný súd rozhoduje o sťažnostiach fyzických osôb alebo právnických osôb, ak namietajú porušenie svojich základných práv alebo slobôd, alebo ľudských práv a základných slobôd vyplývajúcich z medzinárodnej zmluvy, ktorú Slovenská republika ratifikovala a bola vyhlásená spôsobom ustanoveným zákonom, ak o ochrane týchto práv a slobôd nerozhoduje iný súd.

Podľa čl. 127 ods. 2 ústavy ak ústavný súd vyhovie sťažnosti, svojím rozhodnutím vysloví, že právoplatným rozhodnutím, opatrením alebo iným zásahom boli porušené práva alebo slobody podľa odseku 1 a zruší také rozhodnutie, opatrenie alebo iný zásah. Ak porušenie práv alebo slobôd podľa odseku 1 vzniklo nečinnosťou, ústavný súd môže prikázať, aby ten, kto tieto práva alebo slobody porušil, vo veci konal.

Podľa čl. 127 ods. 3 ústavy ústavný súd môže svojím rozhodnutím, ktorým vyhovie sťažnosti, priznať tomu, koho práva podľa odseku 1 boli porušené, primerané finančné zadosťučinenie.

8. Predmetom konania pred ústavným súdom bolo posúdenie, či postupom okresného súdu v konaní vedenom pod sp. zn. 3 T 189/2005 došlo k porušeniu základného práva sťažovateľa na prerokovanie veci bez zbytočných prietáhov podľa čl. 48 ods. 2 ústavy a jeho práva na prejednanie záležitosti v primeranej lehote podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru.

9. Podľa čl. 48 ods. 2 ústavy každý má právo, aby sa jeho vec verejne prerokovala bez zbytočných prietáhov...

Podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru každý má právo na to, aby jeho záležitosť bola spravodlivo, verejne a v primeranej lehote prejednaná...

10. Ústavný súd si pri výklade „práva na prerokovanie veci bez zbytočných prietáhov“ garantovaného v čl. 48 ods. 2 ústavy osvojil judikatúru Európskeho súdu pre ľudské práva (ďalej len „ESLP“) k čl. 6 ods. 1 dohovoru, pokiaľ ide o „právo na prejednanie veci v primeranej lehote“, preto v obsahu týchto práv nemožno vidieť zásadnú odlišnosť (napr. II. ÚS 55/98, I. ÚS 132/03).

11. Účelom základného práva na prerokovanie veci bez zbytočných prietáhov je odstránenie stavu právnej neistoty, v ktorej sa nachádza osoba domáhajúca sa rozhodnutia súdu. Samotným prerokovaním veci na súde sa právna neistota osoby domáhajúcej sa rozhodnutia neodstráni. K odstráneniu stavu právnej neistoty dochádza až právoplatným rozhodnutím súdu alebo iného štátneho orgánu. Preto na naplnenie základného práva podľa čl. 48 ods. 2 ústavy nestačí, aby štátne orgány vec prerokovali, prípadne vykonali rôzne úkony bez ohľadu na ich počet a právoplatne nerozhodli (m. m. I. ÚS 24/03, IV. ÚS 232/03).

12. Aj podľa judikatúry EŠLP má obvinený právo na to, aby o jeho trestnom obvinení bolo rozhodnuté v primeranej lehote. Toto právo je integrálnou súčasťou práva na spravodlivý proces. Podmieňuje priamo spravodlivý charakter konania tým, že zabraňuje strate dôkazov alebo oslabeniu ich dôkaznej hodnoty. Bráni tiež tomu, aby obvinený bol príliš dlho vystavený zásahom do svojich práv a slobôd a neistote o svojom osude (rozsudok EŠLP vo veci Wemhoff v. Nemecko z 27. 6. 1968).

13. Judikatúra ústavného súdu sa ustálila v tom, že otázka, či v konkrétnom prípade bolo alebo nebolo porušené základné právo na prerokovanie veci bez zbytočných prietahov garantované v čl. 48 ods. 2 ústavy, sa skúma vždy s ohľadom na konkrétne okolnosti každého jednotlivého prípadu najmä podľa týchto troch základných kritérií: zložitosť veci, správanie účastníka a postup súdu (napr. I. ÚS 41/02). Ústavný súd pritom prihliada aj na predmet sporu (povahu veci) v posudzovanom konaní a jeho význam pre sťažovateľa (napr. I. ÚS 19/00, I. ÚS 54/02, II. ÚS 32/02). Podľa rovnakých kritérií postupoval aj v danom prípade.

14. Ústavný súd predovšetkým konštatuje, že z hľadiska hodnotenia povahy veci sa oprel o všeobecnú zásadu uznávanú aj v judikatúre EŠLP, podľa ktorej sa primeraná lehota na konanie v trestných veciach v dôsledku mimoriadne citeľného zásahu do sféry osobných práv a slobôd, ktorý je s priebehom trestného procesu spojený, musí posudzovať prísnejšie (napr. II. ÚS 32/03, I. ÚS 11/08). Nemožno pochybovať o tom, že aj povaha predmetného trestného činu si vyžaduje osobitnú starostlivosť orgánov činných v trestnom konaní a všeobecného súdu o naplnenie účelu trestného konania, čo okrem iného znamená, že orgány činné v trestnom konaní a všeobecný súd majú povinnosť organizovať svoj procesný postup tak, aby vec bola čo najrýchlejšie prejednaná a skončená, aby sa čo najskôr odstránil stav právnej neistoty účastníkov konania vrátane poškodených strán.

15. Posúdením napadnutého konania podľa prvého kritéria ústavný súd dospel k záveru, že preskúmané konanie nebolo po právnej stránke zložité. Podľa názoru ústavného súdu však vec sťažovateľa vykazovala určitý stupeň faktickej zložitosti, ktorý súvisel s väčším počtom obžalovaných (5), z ktorých štyria obžalovaní boli stíhaní väzobne

a okresný súd opakovane rozhodoval o ich žiadostiach o prepustenie z väzby. Dvaja obžalovaní sú mladiství, v neprítomnosti ktorých nie je možné konať hlavné pojednávanie (§ 343 ods. 1 Trestného poriadku). Plynulému postupu súdu bránila aj nemožnosť zabezpečenia svedkov – poškodených z dôvodu ich neznámeho pobytu, okresný súd zisťoval pobyt svedkyne [REDACTED] prostredníctvom dožiadania do Českej republiky. V súvislosti s rozhodovaním o treste okresný súd musel vyčkať na právoplatné rozhodnutie v inej súvisiacej trestnej veci sťažovateľa. Vo veci bol pribratý aj znalec pre účel posúdenia zranení poškodeného. Ústavný súd však poznamenáva, že ani skutková zložitosť veci nemôže ospravedlniť neúmernú celkovú dĺžku trestného konania.

16. Pri hodnotení ďalšieho kritéria, teda správania sťažovateľa v napadnutom konaní, ústavný súd zistil, že aj sťažovateľ čiastočne prispel svojim správaním k celkovej dĺžke napadnutého konania, na čo poukázala aj predsedníčka okresného súdu. Z dôvodov na strane sťažovateľa došlo v troch prípadoch k odročeniu hlavného pojednávania a v jednom prípade z dôvodu na strane jeho obhajcu. Na uvedené skutočnosti ústavný súd prihliadol pri úvahe o priznaní primeraného finančného zadosťučinenia.

17. Napokon sa ústavný súd zaoberal postupom okresného súdu, pričom pri hodnotení jeho postupu bol ústavnému súdu podkladom prehľad procesných úkonov v danej veci spracovaný a predložený okresným súdom. Vzhľadom na celkovú dĺžku napadnutého trestného konania ústavný súd nepovažoval za potrebné podrobne skúmať postup okresného súdu, pretože aj skutkovo či právne náročnejšia trestná vec musí byť po takej dlhej dobe právoplatne skončená, ináč dochádza k porušovaniu základného práva podľa čl. 48 ods. 2 ústavy a práva podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru. Okresný súd síce dvakrát meritórne rozhodol, jeho rozsudky však boli na základe opravných prostriedkov odvolacím súdom zrušené, čo svedčí o jeho neefektívnej činnosti. V posudzovanej veci nie je primárne prehliadnuteľné, že predmetné konanie trvá už 12 a pol roka, a aj keď okresný súd o obžalobe meritórne rozhodol (v poradí tretím rozsudkom z 28. júna 2018, pozn.), napadnuté konanie nie je dosiaľ právoplatne skončené z dôvodu podaných odvolaní. Uvedenú dobu treba z ústavnoprávneho hľadiska považovať za neakceptovateľnú a ničím neospravedlniteľnú.

18. Vychádzajúc z uvedeného ústavný súd dospel k záveru, že postupom okresného súdu v napadnutom konaní došlo k priet'ahom, ktoré neboli spôsobené len zložitost'ou veci či správaním s'tážovateľa, ale najmä nečinnost'ou a neefektívnou činnost'ou okresného súdu.

19. Obranu predsedníčky okresného súdu, ktorá poukázala na tzv. objektívne dôvody nekonania okresného súdu, nebolo možné akceptovať. Podľa právneho názoru ústavného súdu vyjadreného v rozhodnutí sp. zn. III. ÚS 14/00 otázky množstva vecí, personálne a organizačné problémy súdu nie sú v zásade ústavne významné pre posúdenie toho, či došlo k zbytočným priet'ahom v konaní (mutatis mutandis I. ÚS 55/02, IV. ÚS 84/02). Ústava v čl. 48 ods. 2 zaväzuje predovšetkým súdy ako garantov spravodlivosti, aby prijali príslušné opatrenia umožňujúce prerokovanie veci, a teda vykonanie spravodlivosti bez zbytočných priet'ahov. I keď nie všetky nástroje na vyriešenie tzv. objektívnych okolností sa nachádzajú v dispozičnej sfére vedenia súdu či konajúceho sudcu, nemožno systémové nedostatky v oblasti výkonu spravodlivosti pripisovať na ťarchu účastníkov súdneho konania (pozri napr. I. ÚS 119/03). Pokiaľ ide o zabezpečenie účasti strán a svedkov, je potrebné uviesť, že všeobecný súd zodpovedá za adekvátne a účelné využitie procesných prostriedkov, ktoré mu na tento účel zákon zveruje, vrátane opatrení zamedzujúcich s'tážovaniu postupu konania (§ 128 a § 70 Trestného poriadku).

20. Z uvedených dôvodov ústavný súd vyslovil porušenie základného práva s'tážovateľa na prerokovanie veci bez zbytočných priet'ahov podľa čl. 48 ods. 2 ústavy a práva na prejednanie záležitosti v primeranej lehote podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru postupom okresného súdu v napadnutom konaní, tak ako to je uvedené v bode 1 výroku tohto rozhodnutia.

21. Vzhľadom na to, že 28. júna 2018 okresný súd v napadnutom konaní vyhlásil meritórny rozsudok, neprichádzalo do úvahy v okolnostiach danej veci rozhodnutie podľa § 56 ods. 3 písm. a) zákona o ústavnom súde.

22. Podľa § 56 ods. 4 zákona o ústavnom súde môže ústavný súd priznať tomu, koho základné právo alebo sloboda sa porušili, aj primerané finančné zadost'učinenie. Sťažovateľ žiadal priznať primerané finančné zadost'učinenie v sume 13 000 € poukazujúc na „*dlhotrvajúce porušovanie základných práv a to jednak z hľadiska trvania samotného poruchového stavu, ako aj z hľadiska rozhodovacej praxe Ústavného súdu SR pri rozhodovaní o odškodnení za prietahy a rovnako aj praxe Európskeho súdu pre ľudské práva*“.

23. Vzhľadom na okolnosti danej veci ústavný súd dospel k názoru, že len konštatovanie porušenia základného práva na prerokovanie veci bez zbytočných prietahov podľa čl. 48 ods. 2 ústavy, ako aj práva na prejednanie veci v primeranej lehote podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru nie je dostatočným zadost'učinením pre sťažovateľa. Ústavný súd preto uznal za odôvodnené priznať mu aj finančné zadost'učinenie podľa citovaného ustanovenia zákona o ústavnom súde, ktoré podľa zásad spravodlivosti s prihliadnutím na všetky okolnosti zisteného porušenia práv sťažovateľa, najmä na doterajšiu dĺžku napadnutého konania, jeho zložitost', ako aj čiastočný podiel sťažovateľa na jeho celkovej dĺžke považuje za primerané v sume 2 500 € (bod 2 výroku tohto rozhodnutia).

24. Ústavný súd napokon rozhodol aj o úhrade trov konania sťažovateľa, ktoré mu vznikli v dôsledku právneho zastúpenia pred ústavným súdom advokátkou Mgr. Jaroslavou Krajčovičovou Šokovou, a s poukazom na výsledok konania podľa § 36 ods. 2 zákona o ústavnom súde uložil okresnému súdu povinnosť uhradiť sťažovateľovi trovy konania v ním uplatnenej sume 325,42 € za dva úkony právnej služby vykonané v roku 2018 (prevzatie a prípravu zastúpenia, podanie sťažnosti) v súlade s § 1 ods. 3, § 11 ods. 3, § 13a ods. 1 písm. a) a c) a § 16 ods. 3 vyhlášky Ministerstva spravodlivosti Slovenskej republiky č. 655/2004 Z. z. o odmenách a náhradách advokátov za poskytovanie právnych služieb v znení neskorších predpisov. Trovy konania je okresný súd povinný zaplatiť na účet právnej zástupkyne sťažovateľa (§ 31a zákona o ústavnom súde v spojení s § 263 ods. 1 Civilného sporového poriadku) podľa bodu 3 výroku tohto rozhodnutia.

25. Vzhľadom na znenie čl. 133 ústavy toto rozhodnutie nadobúda právoplatnosť dňom jeho doručenia účastníkom konania.

P o u č e n i e: Proti tomuto rozhodnutiu nemožno podať opravný prostriedok; to neplatí, ak rozhodnutím orgánu medzinárodnej organizácie zriadeného na uplatňovanie medzinárodnej zmluvy, ktorou je Slovenská republika viazaná, vznikne Slovenskej republike povinnosť v konaní pred ústavným súdom znovu preskúmať už prijaté rozhodnutie ústavného súdu (čl. 133 ústavy).

V Košiciach 28. novembra 2018